

Seija Karttunen – Virpi Pasanen

LUONTOISEDUT JA MUUT HENKIÖ- KUNTAEDUT VEROTUKSESSA

Alma Talent
Helsinki 2019

2., uudistettu painos

Copyright © Alma Talent Oy ja tekijät
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3694-9

ISBN 978-952-14-3696-3 (Verkkokirjahylly)

Kansi: Timo Martikainen

Taitto: NotePad

BALTO print, Liettua 2019

Palaute kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

ALKUSANAT

Luontoisetujen ja työnantajalta saatujen muiden henkilökuntaetujen verotukseen liittyy monia tulkinta- ja ongelmakohtia siitä huolimatta, että verosäännöksiä ja Verohallinnon antamia päätöksiä sekä Verohallinnon ohjeistusta luontoisetujen ja muiden henkilökuntaetujen osalta on viime vuosina uudistettu.

Vaikka työnantajalta saadut luontoisedut ja henkilökuntaedut sekä niiden oikea-aikainen ja oikeamääräinen käsittely toisaalta ennakkoperinnässä ja toisaalta työntekijän verotuksessa on jatkuvasti ajankohtainen kysymys, Suomessa ei kuitenkaan ole aikaisemmin julkaistu kirjaa, jossa keskityttäisiin selkeästi luontoisetujen ja muiden henkilökuntaetujen verotukseen. Toivomme, että teoksemme *Luontoisedut ja muut henkilökuntaedut verotuksessa* vastaa olemassa olevaan selkeään tarpeeseen.

Teos on tarkoitettu käytännönläheiseksi käsikirjaksi sekä työnantajille että työntekijöille. Teoksessa käydään läpi tämänhetkisiä luontoisetuja ja henkilökuntaetuja koskevia verosäännöksiä, avataan nykyistä verotuskäytäntöä sekä selostetaan yksityiskohtaisesti annettuja ennakkoratkaisuja. Kirjaan on myös otettu runsaasti käytännön esimerkkitapauksia, jotta lukijalle muodostuisi mahdollisimman monipuolinen ja käytännönläheinen kuva eri etujen verotuskohtelusta.

Teos on tarkoitettu kaikille luontoisetujen ja henkilökuntaetujen parissa työskenteleville, esimerkiksi yritysten talous-, henkilöstö- ja palkkahallinnolle, verokonsulteille ja veroasiantuntijoille, tili- ja kirjanpitoimistoille sekä työntekijöille.

Jos toisin ei ole mainittu, teoksessa on otettu huomioon huhtikuun 2016 loppuun mennessä tehdyt lainsäädäntömuutokset sekä oikeus- ja verotuskäytäntö.

Teoksen kirjoittajilla on pitkä ja monipuolinen kokemus luontoisetuihin ja muihin henkilökuntaetuihin liittyvistä verokysymyksistä. Kirjoittajista Seija Karttunen toimii veroasiantuntijana Ernst & Young Oy:ssä ja Virpi Pasanen työskentelee veroasiantuntijana Elinkeinoelämän keskusliitossa.

Työnjakomme kirjan kirjoittamisessa on ollut seuraava: Seija Karttunen on kirjoittanut luvut 1, 4, 6 ja 7 sekä luvun 3 jakson 3.2 ja luvun 5 jakson 5.4. Virpi Pasanen on kirjoittanut luvun 2, luvun 3 jaksot 3.1 ja 3.3–3.6 sekä luvun 5 jaksot 5.1–5.3 ja 5.5–5.8. Teos on kuitenkin kokonaisuudessaan yhteistyömme tulos.

Haluamme esittää suuret kiitokset kaikille kollegoillemme, jotka ovat antaneet arvokkaita kommenttejaan kirjoitusprosessin aikana. Kiitämme myös sisältöpäällikkö Arja Lappeteläistä ja kustannustoimittaja Aino Rauniota kaikesta avusta ja tuesta kirjoitustyössämme.

Helsingissä toukokuussa 2016

Seija Karttunen *Virpi Pasanen*

Alkusanat 2. painokseen

Luontoisetujen ja muiden henkilökuntaetujen verotusta koskeva teoksemme oli ilmestyessään ensimmäinen Suomessa julkaistu kirja, jossa keskityttiin käsittelemään työnantajalta saatujen luontoisetujen ja muiden henkilökuntaetujen verotusta. Paitsi että edellisen painoksen ilmestymisen jälkeen henkilökuntaetuja koskeviin säännöksiin on tehty joitakin muutoksia, erityisenä syynä teoksen päivitystarpeelle on ollut toisaalta se, että korkein hallinto-oikeus on antanut useita aihepiiriä koskevia uusia ennakkoratkaisuja. Samalla Verohallinto on antanut uutta ohjeistusta muun muassa päivittämällä ja ajantasaistamalla aikaisemman henkilökuntaetujen verotusta koskevan ohjeistuksensa.

Teoksemme 2. painoksessa avaamme ja käymme yksityiskohtaisesti läpi Verohallinnon uuden ohjeistuksen. Sen lisäksi kirjaan on otettu mukaan kaikki tuoreimmat luontoisetujen ja henkilökuntaetujen verotusta koskevat ennakkoratkaisut ja uusin verotuskäytäntö. Edellisen painoksen tavoin olemme ottaneet kirjaan mukaan runsaasti käytännön esimerkkitapauksia. Ennakkoratkaisujen avaamisen ja laatimiemme esimerkkitapausten kautta olemme pyrkineet antamaan lukijoillemme mahdollisimman selkeän ja käytännönläheisen kuvan luontoisetujen ja muiden työnantajalta saatujen henkilökuntaetujen verotuksesta.

Teoksessa on otettu huomioon huhtikuun 2019 loppuun mennessä tehdyt lainsäädäntömuutokset sekä oikeus- ja verotuskäytäntö.

Haluamme esittää suuret kiitokset kaikille kollegoillemme, jotka ovat antaneet arvokkaita kommentteja kirjoitusprosessimme aikana. Kiitämme myös sisältöpäällikkö Arja Lappeteläistä ja kustannustoimitaja Nina Ojasta kaikesta avusta ja tuesta kirjoitustyössämme.

Helsingissä toukokuussa 2019

Seija Karttunen

Virpi Pasanen

3.1.7.4	Hälytyslaitteet	42
3.1.7.5	Asunnon yhteiskäyttö.....	43
3.1.7.6	Ulkomaan asuntoetu	45
3.1.7.7	Matkaoppaan asunto	45
3.1.7.8	Talonmiehen asunto	46
3.1.8	Asuntoetu työsuhteen päättymisen jälkeen..	46
3.2	Ravintoetu	48
3.2.1	Aterian käsite	49
3.2.2	Vaihtoehtoisia tapoja järjestää ravintoetu	50
3.2.3	Työpaikka- tai sopimusruokailuna järjestetty ravintoetu	50
3.2.3.1	Työpaikkaruokailu.....	50
3.2.3.2	Sopimusruokailu	51
3.2.3.3	Ravintoedun verotusarvo työpaikka- ja sopimusruokailussa.....	51
3.2.3.4	Työntekijältä perityn korvauksen vaikutus ravintoedun arvoon.....	53
3.2.4	Ruokailulipukkeet, maksukortit ja muut kohdennetut maksuvälineet	54
3.2.4.1	Ruokailulipukkeet ja muut kiinteämaksuiset maksuvälineet	55
3.2.4.2	Maksukortit ja muut saldoon perustuvat maksuvälineet	58
3.2.5	Jälkikäteiseen laskutukseen perustuva maksukortti.....	64
3.2.6	Maksuvälineen henkilökohtaisuus ja käyttäjän tunnistaminen	65
3.2.7	Ravintoedun kohdennettavuus	66
3.2.8	Työnantajan ohjeistamisvelvollisuus	66
3.2.9	Ravintoetu työmatkapäiviltä	66
3.2.10	Ravintoetu etätyöpäivänä.....	67
3.2.11	Ruokailu työharjoittelun aikana	67
3.2.12	Laitosruokailu	68
3.2.13	Hotelli- ja ravintola-ala sekä lentohenkilöstö	69
3.2.14	Työnantajan maksama tuki	69

3.3	Autoetu	70
3.3.1	Autoedun määritelmä	70
3.3.2	Autoedun arvon laskeminen	71
3.3.2.1	Uushankintahinta.....	72
3.3.2.2	Lisävarusteet.....	74
3.3.2.3	Auton käyttökustannukset.....	77
3.3.2.4	Sähköauto.....	85
3.3.3	Erityistilanteita.....	88
3.3.3.1	Keskeytys auton käytössä.....	88
3.3.3.2	Paljon työajoja ajavat	89
3.3.3.3	Luontoisetuauton vaihtuminen kuukausittain	90
3.3.3.4	Työnantajan auton satunnainen käyttö.....	91
3.3.3.5	Ulkomailla saatu autoetu	92
3.3.3.6	Autonkuljettaja	93
3.4	Autotallietu	94
3.5	Puhelinetu	95
3.6	Työsuhdematkalippu.....	97
3.6.1	Lipun hankkiminen	97
3.6.2	Lipulle asetetut edellytykset	98
3.6.3	Työsuhdematkalipun arvostaminen ja työnantajan selvitysvelvollisuus.....	98
3.6.4	Työsuhdematkalippu irtisanomis- tilanteissa	100
3.6.5	Työsuhdematkalipun verovuosi	100
3.6.6	Työsuhdematkalipun vaikutus palkansaaja oikeuteen vähentää asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja omassa verotuksessa	101
3.6.7	Asiointilippu	101
3.7	Muut luontoisedut	101
4	Tavanomaiset henkilökuntaedut.....	105
4.1	Henkilökuntaetujen verovapauden edellytykset	107

4.1.1	Etu vain yrityksen työntekijöille.....	107
4.1.2	Etu on annettu koko henkilökunnalle	108
4.1.3	Edulla ei korvata palkanmaksua	116
4.1.4	Edun tavanomaisuus ja kohtuullisuus	116
4.1.5	Veronalaisen edun määrä.....	118
4.2	Työnantajan järjestämä terveydenhuolto.....	120
4.2.1	Terveydenhuollon verovapauden edellytykset	121
4.2.1.1	Työnantajan järjestämä työterveyshuolto	121
4.2.1.2	Työterveyshuollon piirissä koko henkilökunta	123
4.2.1.3	Eläkeläiset ja perheenjäsenet	125
4.2.1.4	Entiset työntekijät	125
4.2.1.5	Etu on tavanomainen	126
4.2.1.6	Etu on kohtuullinen.....	129
4.2.1.7	Ulkomaantyöskentelyyn liittyvät terveyden- ja sairaanhoidon kustannukset	132
4.3	Henkilökunta-alennukset	133
4.3.1	Alennus koko henkilökunnan käytettävissä..	133
4.3.2	Alennus on tavanomainen ja kohtuullinen ..	135
4.3.3	Alennus työnantajan tuotteista	138
4.4	Merkkipäivälahjat ja muut vähäiset lahjat....	140
4.4.1	Merkkipäivälahjat	140
4.4.2	Työnantajalta saatu muu vähäinen lahja	150
4.5	Virkistys- ja harrastustoiminta	152
4.6	Omaehtoinen liikunta- ja kulttuuritoiminta..	162
4.6.1	Työnantajan tarjoama etu	163
4.6.2	Etu vain työntekijän käytettävissä	163
4.6.3	Liikuntatoiminnan tavanomaisuus	164
4.6.4	Kulttuuritoiminnan tavanomaisuus	165
4.6.5	Kustannusten kohtuullisuus.....	166
4.6.6	Etu koko henkilökunnalle	168
4.7	Yhteiskuljetus.....	168

5

4.8 Liikenteenharjoittajan vapaa- ja alennusliput	170
4.9 Sairaalan lapsen hoitoetu	172
4.10 Tietoliikenneyhteydet.....	173
Muut veronalaiset ja verovapaat edut.....	175
5.1 Koulutus	175
5.1.1 Lainsäädäntö.....	175
5.1.2 Työnantajan kustantaman koulutuksen verovapauden edellytyksistä.....	177
5.1.3 Työnantajan kustantaman koulutuksen käsittely ennen vuotta 2018.....	180
5.1.3 Työnantajan kustantamana koulutukseen liittyvät matkat	181
5.1.4 Työntekijän itsensä kustantaman koulutuksen menot	181
5.1.4.1 Vähennyskelpoisuuden arviointi	182
5.2 Stipendit ja apurahat.....	183
5.2.1 Julkisyhteisöltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saadut apurahat ja stipendit	184
5.2.2 Yksityiseltä taholta saadut apurahat ja stipendit	186
5.2.3 Työnantajalta saadut apurahat ja stipendit...	187
5.2.4 Tunnustuspalkinnot	189
5.3 Matkat	189
5.3.1 Työmatkat	190
5.3.2 Virkistysmatkat	192
5.3.3 Puolison matka	193
5.4 Työnantajan ottamat vapaaehtoiset henkilövakuutukset	194
5.4.1 Työnantajan ottamat vapaaehtoiset eläkevakuutukset.....	195
5.4.1.1 Yksilölliset lisäeläkevakuutukset.....	196
5.4.1.2 Kollektiiviset lisäeläkevakuutukset..	205
5.4.2 Kapitalisaatiosopimukset	226
5.4.3 Säästöhenkivakuutukset.....	232

5.4.4	Työnantajan ottamat vapaaehtoiset riskihenkilövakuutukset.....	235
5.4.4.1	Vakuutusmaksujen verovapauden yleiset edellytykset	236
5.4.4.2	Henkivakuutus	239
5.4.4.3	Vapaaehtoiset työkyvyttömyys- ja tapaturmavakuutukset.....	241
5.4.4.4	Sairauskuluvakuutus.....	244
5.4.4.5	Vakuutus vakavan sairauden varalle	253
5.4.4.6	Matkavakuutus	254
5.4.4.7	Komennusmatkavakuutus	254
5.4.4.8	Palkkatulona verotettavat vakuutusmaksut.....	257
5.5	Työntekijöiden kannustaminen ja palkitseminen	257
5.5.1	Aloitepalkkiot	258
5.5.2	Kilpailupalkinnot	260
5.5.3	Osakeperusteinen palkitseminen	261
5.5.3.1	Työsuhteeseen perustuva osakeanti.....	261
5.5.3.2	Työsuhdeoptiot ja muut osakepalkkiojärjestelmät	265
5.5.4	Kapitalisaatiosopimus	286
5.5.5	Henkilöstörahastot.....	288
5.6	Työvaatteet	289
5.7	Työsuhdelainan korkoetu.....	293
5.8	Bonuspisteiden käyttö	295
6	Ennakkoperintä ja muu työnantajamenettely.....	298
6.1	Luontoisedut osana työntekijän palkkausta	298
6.2	Ennakkonpidätyksen alainen etu	302
6.2.1	Edun arvo	302
6.2.2	Työntekijältä peritty korvaus.....	303

6.3 Ennakonpidätyksen toimittaminen	304
6.3.1 Toistuva ja satunnainen etu.....	305
6.3.2 Korkoetu ja vakuutusmaksuetu.....	306
6.3.3 Vähäinen etu	306
6.3.4 Työsuhteen päättyminen.....	306
6.3.5 Ennakonpidätys edun arvioidusta arvosta ...	306
6.3.6 Suuret kertaluontoiset edut	307
6.4 Ennakonpidätysvelvollisuus konsernin sisällä	309
6.5 Verokorttitiedot	309
6.6 Työnantajasuoritusten maksaminen ja ilmoittaminen tulorekisteriin	310
6.7 Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut.....	313
6.8 Työntekijän eläke- ja työttömyysvakuutusmaksu	313
6.9 Taulukko eri etujen ennakonpidätys- ja sosiaalivakuutusmaksuvelvollisuudesta	314
7 Ennakkoratkaisun hakeminen	318
7.1 Ennakollinen keskustelu	318
7.2 Ennakkoperinnän ennakkoratkaisu	319
7.3 Tuloverotuksen ennakkoratkaisut	321
7.3.1 Verohallinnon ennakkoratkaisu.....	321
7.3.2 Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu....	323
7.4 Yhteenveto ennakkoratkaisun hakemisesta luontoisetujen ja henkilökuntaetujen verotuksesta.....	324
Asiahakemisto.....	326